

Czynniki ryzyka w udarach mózgu

Risk factors in cerebral stroke

DANUTA RYGLEWICZ

Z Kliniki Chorób Naczyniowych Układu Nerwowego IPiN w Warszawie

STRESZCZENIE: Czynniki ryzyka mogą od-działywać bezpośrednio poprzez wpływ na zapadalność, bądź pośrednio poprzez wpływ na zmianę naturalnej historii choroby i zwiększoną śmiertelność. Przedstawiono, w oparciu o przegląd piśmiennictwa, wpływ niektórych czynników ryzyka (nadciśnienie tętnicze, choroba wieńcowa, migotanie przedsionków, cukrzyca, nikotynizm, alkoholizm, sposób odżywiania się) na częstość występowania udarów mózgu (UM). Ze względu na stwierdzaną w Polsce wysoką uniwersalność z powodu UM, przedstawiono - w oparciu o prospektywne badania epidemiologiczne prowadzone w Warszawie w latach 1991-1992 - wyniki analizy wpływu czynników ryzyka na śmiertelność w ciągu 30 dni od zachorowania oraz prawdopodobieństwo przeżycia 12 miesięcy po UM. W analizowanym materiale głównym czynnikiem zwiększającym ryzyko zgonu w ciągu 30 dni od zachorowania, poza wiekiem, stopniem nasilenia zaburzeń świadomości i objawów neurologicznych, było przewlekłe spastyczne zapalenie oskrzeli (wskaźnik wzrostu ryzyka: 1,52; $p < 0,05$). Natomiast szansa przeżycia 12 miesięcy była mniejsza wśród chorych z migotaniem przedsionków, niewydolnością prawokomorową oraz przebyłym zawałem mięśnia serca w okresie 6 miesięcy przed wystąpieniem UM.

SUMMARY: The effect of risk factors may be either direct, via morbidity, or indirect, via change in the natural course of the disease and increased mortality rate. The effect of some risk factors (including arterial hypertension, coronary heart disease, atrial fibrillation, diabetes, nicotism, alcoholism, wrong diet) on brain stroke (BS) prevalence was outlined in an overview of the literature. Because of high mortality rates caused by BS in Poland, a prospective epidemiological study was carried out in Warsaw in the years 1991-1992, analyzing the effect of risk factors on mortality rate within 30 days from the onset of BS, and on the probability of survival over the following 12 months. In the sample under study the main risk factor increasing the BS mortality rate within 30 days from onset, besides age, severity of disorientation and neurological symptoms, was chronic spastic bronchitis (with risk increase index of 1.52, $p < 0.05$). On the other hand, chances of survival over the following 12 months were significantly lower in patients with atrial fibrillation, right ventricle insufficiency, or myocardial infarction within 6 months prior to the BS onset.

Słowa kluczowe: udary mózgu / czynniki ryzyka / badania epidemiologiczne

Key words: cerebral stroke / risk factors / epidemiological studies

RYZYKO WYSTĄPIENIA

Ocena ryzyka wystąpienia choroby z uwzględnieniem wpływu dodatkowych czynników jest jednym z głównych zadań epidemiologii. Czynniki ryzyka mogą oddziaływać bezpośrednio - poprzez wpływ na zapadalność

(częstsze występowanie udarów o niepo-myślnym rokowaniu, częstsze występowanie powtórnych udarów bądź pośrednio - poprzez wpływ na zmianę naturalnej historii choroby i zwiększoną śmiertelność (16, 29, 30). Główne czynniki ryzyka, których częściowa eliminacja może wpływać pozytywnie na zmianę zapa-